

FOOD EXPRESS ТЕГІН ТАҒАМ ЖЕТКІЗУ САЙТЫНЫ МЕН БАҒДАРЛАМАСЫН ҚҰРУ МҮМКІНШІЛІГІ

Андатпа

Мақалада, Қазіргі әлем түбегейлі өзгеруде, адамдар уақыттарын көбірек бағалайды. Дүкендердегі бөлшек сауда желісі арқылы тұтынудың дәстүрлі тәсілі Интернет арқылы, Интернет-дүкендер арқылы сатып алу әдеттерімен алмастырылады. Тамақтандыру саласы да сол жолмен дамып келеді. PHP-бұл Web - серверге жіберілетін скриптердің көмегімен Web-беттерінің динамикалық генерациясына қажетті бағдарламалау тілі арқылы құрылған сайтты пайдаланушы бетті ашқанда, сервер html-код қосылған PHP операторларын орындайды және нәтижені пайдаланушының браузеріне жібереді. Бұл әрекет дәл осылай ASP және Cold Fusion-ның көмегімен және де PHP сервер тілінде және MySQL мәліметтер базасын басқару жүйесінде (СУБД), phpMyAdmin веб-қосымшасымен бірге сұраныстарды өңдеудің жүйесі жасалған. Серверлік эмуляциялар үшін Denwer серверлік платформасы қолданылуды көрсеткен. Ондағы негізгі мақсат - PHP және MySQL қосалқы тілдерінің көмегімен «FoodExpress тегін тағам жеткізу» веб-сайтын құру. «FoodExpress тегін тағам жеткізу» веб-сайтының жобасын құрып, оны зерттеп, қарастырған.

Түйін сөздер: ақпарат, сайт, веб-қосымшасы, мәліметтер базасы, сервер, платформа, диспетчер, компонент, клиент, интернет, телефон.

Адамзат дамуының жаңа кезеңі ХХІ ғасыр – бұл ақпараттық қоғам дәуірі, оның негізін компьютерлік технология құрайды. Сол себепті де, бүкіл дүние жүзінде ең алдымен ақпараттық жаһандану үрдісі жаппай етек алуда. Қазіргі кезде ақпараттандыру және білімді ақпараттандыру ақпараттық және коммуникациялық технологиялардың кең таралуымен және жетілдірумен сипатталады. Білім беруді ақпараттандыру, білім салаларының барлық қызметіне ақпараттық технологияны енгізу және ұлттық модельді қалыптастыру қазақстандық білім беруді сапалы деңгейге көтерудің алғы шарты болып табылады.

Қазіргі қоғамды ақпараттандыру мен онымен тығыз байланысты білім беруді ақпараттандыру ақпараттық және қатынастық технологияларды жетілдірумен және жаппай таратумен сипатталады. Және пандемияға байланысты интернет желісін қолданып, түрлі қызметтерге сүйеніп отырған, оның ішінде жеткізу қызметтерінің деңгейлері артуда. Осы тұрайда біз ұсынатын мақалада, PHP-бұл Web - серверге жіберілетін скриптердің көмегімен Web-беттерінің динамикалық генерациясына қажетті бағдарламалау тілі. Сіз бетті PHP және HTML-дің көмегімен ашасыз. Сайтты пайдаланушы бетті ашқанда, сервер html-код қосылған PHP операторларын орындайды және нәтижені пайдаланушының браузеріне жібереді. Бұл әрекет дәл осылай ASP және Cold Fusion-ның көмегімен жасалады. Дегенмен ASP және Cold Fusion ға қарағанда, PHP ашық бастапқы кодты өнім болып табылады және платформалы тәуелсіз. PHP Windows NT және Unix-тің көптеген версияларында жұмыс жасайды. Ол Apache –дегі модуль ретінде жіберіле береді. Егер жіберілу Apache модулі түрінде болса PHP оңай және жылдам жұмыс жасайды. Бұл кезде процессті жасауға байланысты туындайтын қосымша шығындар болмайды. Сондықтан нәтижесі тез шығады және сервердегі сақтаудағы шығынды азайтатын mod_perl-ді орнатудың қажеттілігі болмайды[1].

PHP сервер тілінде және MySQL мәліметтер базасын басқару жүйесінде (СУБД), phpMyAdmin веб-қосымшасымен бірге сұраныстарды өңдеудің жүйесі жасалды. Серверлік эмуляциялар үшін Denwer серверлік платформасы қолданылды. Ондағы негізгі мақсат - PHP және MySQL қосалқы тілдерінің көмегімен «FoodExpress тегін тағам жеткізу» веб-сайтын құру. Қойылған мақсатқа жету үшін мынадай міндеттер айқындалады:

- CSS көмегімен сайттың интерфейсін құрастыру.
- Деректер базасын құру.
- Пайдаланушыға ыңғайлы интерфейсін жасау.
- Пайдаланушыға жеткізу шарттарын, жұмыс уақытын, байланыс телефонын жасау.
- Алгоритмді қолдана отырып, бағдарламалау тілін таңдау арқылы қосымшалар жасау.

Ал, міндеттері:

- «FoodExpress тегін тағам жеткізу» веб-сайтының программасын құру мүмкіндіктерімен танысу;

- «FoodExpress тегін тағам жеткізу» веб-сайтының жобасын құрып, оны зерттеп, қарастыру;
- «FoodExpress тегін тағам жеткізу» веб-сайтының программасын құру кодтарымен танысу.

PHP - бұл веб-серверде орындалатын веб-қосымшаларды (сценарийлер, сценарийлер) жазу үшін арнайы жасалған бағдарламалау тілі. Тілдің синтаксисі негізінен C, Java және Perl синтаксисіне негізделген. Бұл C және Perl-ге өте ұқсас, сондықтан оны кәсіби бағдарламашыға зерделеу қиын емес. PHP, керісінше, C-тен қарапайым және оны басқа бағдарламалау тілдерін әлі білмеген веб-шебер игере алады. Мысалы, JavaScript-тен айырмашылығы, PHP сценарийлері сервер жағында орындалады. PHP пайдаланушының компьютерінің немесе оның шолғышының жылдамдығына тәуелді емес, ол толықтай серверде жұмыс істейді. Пайдаланушы әдеттегі HTML файлын қабылдағанын немесе сценарийді орындау нәтижесін білмеуі де мүмкін. PHP сценарийлері бөлек файл түрінде серверде орындалуы мүмкін немесе html парақтарына біріктірілуі мүмкін. PHP тек HTML құжаттарын ғана емес, сонымен қатар әр түрлі форматтағы - JPEG, GIF, PNG, PDF және FLASH файлдарын да жасай алады және түрлендіре алады. PHP кез-келген мәтін форматында, соның ішінде XHTML және XML форматында мәліметтерді құруға қабілетті.

PHP - бұл платформалық технология. PHP дистрибуциясы көптеген операциялық жүйелер үшін қол жетімді, Linux, Unix, Microsoft Windows, Mac OS және басқа да көптеген өзгертулер. PHP-ге Apache, Microsoft Internet Information Server (IIS), Microsoft жеке веб-сервері және басқалары сияқты көптеген веб-серверлер қолдау көрсетеді.

Бүгінгі таңда, PHP бағдарламалау тілі веб-қосымшаларды құрудың қуатты құралы болып табылады. Тілдің қарапайымдылығы, бай мүмкіндіктері, кең функционалдылығы оны веб-әзірлеушілер арасында ең танымал тілге айналдырады. Сонымен қатар, PHP «Ашық бастапқы код» жобасының аясында жасалды. Сондықтан PHP аудармашысы барлық хосттарда болады. PHP үйрену өте оңай, интернетте осы тілде әртүрлі пайдалы кітапханалар бар, әртүрлі функциялардың көптеген мысалдары бар. Жаңадан бастаушы PHP бағдарламашысына «оны қалай PHP-де жасау керек» жолын «google» арқылы қою жеткілікті, және ол міндетті түрде қажетті әрекетті орындау үшін егжей-тегжейлі мысалды немесе әмбебап кітапхананы табады[2-3].

FoodExpress сайтының негізгі міндеті - тауарлар мен қызметтерді таңдау мен тапсырыс беру үшін ыңғайлы құралмен қамтамасыз ету. Кейде пайдаланушының тікелей әрекеті тапсырыстың тікелей орындалуы және оны сайттан төлеу болып саналады, бірақ көбінесе кері байланыс – қоңырау шалу, тапсырыс (онлайн төлемсіз) немесе сайттан сұрақ алуға болады.

Сондай-ақ, маңызды міндеттердің бірі - орташа тексеруді, қайталанатын тапсырыстар мен ұсыныстардың пайызын арттыру мақсатында маркетингтік құралдар мен стратегияларды (жарнамалар, жеңілдіктер, жеке ұсыныстар және басқалар) іске асыру.

Тағамдарды жеткізу саласында бизнес ашу бірнеше кезеңнен тұрады:

- **Бизнесі жоспарлау.** Құжаттарды рәсімдеуден бұрын сізге стратегия жасау керек - мәзір элементтерін құрастыру, әлеуетті серіктестерге бару (жеткізу қызметі жоқ мейрамханалар).

- **ИП** немесе **ООО** тіркеу. Тіркеу Федералды салық қызметіне жеке сапармен де, онлайн режимінде де жүзеге асырылады. Оның өтуі үшін барлық қажетті құжаттар жиналады.

- Жеткізу қызметтерімен айналысуға үміткерлерді іздеңіз. Барлық қызметкерлер тексеруден өтеді.

- Мейрамханалармен (жеке немесе агент арқылы) ынтымақтастық нұсқаларын талқылау.

- Компания туралы ақпаратты тарату. Бұл кезеңде жеткізу орны мен мобильді қосымшалар жасалады. Жол бойында баспа жарнамасы басталады.

- Тамақтану және кеңсе үшін жұмыс бөлмелерін жалдау. Диспетчерлік қызметтің тиімділігін қамтамасыз ету үшін кеңсе бөлмелері қажет.

- Жабдық сатып алу.

- Бухгалтер жалдау. Бухгалтердің функцияларын штаттық қызметкер немесе делдал серіктестік орындай алады (соңғы нұсқа арзан).

- Сынақ нұсқаларын қолдана отырып, топты тестілеу.

- Бастапқы жарнамалық науқанды жүргізу және бизнесі бастау.

Қазіргі әлем түбегейлі өзгеруде. Бүкіл әлемдегі адамдар уақыттарын көбірек бағалайды. Дүкендердегі бөлшек сауда желісі арқылы тұтынудың дәстүрлі тәсілі Интернет арқылы, Интернет-дүкендер арқылы сатып алу әдеттерімен алмастырылады. Тамақтандыру саласы да сол жолмен дамып келеді. Интернеттегі қызметтер арқылы үйде және кеңседе тағамға тапсырыс беру көпшілік үшін әдеттегі жағдайға айналды. Сауалнамаларға сәйкес, жұмыс күндері түскі және кешкі уақытта

мейрамханалар мен кафелерге барғанға қарағанда мұндай тамақтану жүйесі тиімдірек. Осы қызметтерді пайдаланатын респонденттердің 75% үйде және демалыс күндері тамақ алуға тапсырыс береді. Сұраныс ұсынысты тудырады. Пандеменияға байланысты, интернеттегі тамақ өнімдерін жеткізу қызметтерінің саны күн сайын артып келеді[4]. Сондықтан, FoodExpress тегін тағам жеткізу сайтымен үйге тапсырыс берудің 5 себебі:

- Мәзірмен жылдам танысу және тапсырысты қабылдау.
- Кең ассортимент.
- Өз қалауыңызша төлеу тәсілі.
- Тегін жеткізу мүмкіндігі.
- Еуропалық сервис сапасы.

FoodExpress қызметкерлері орындайтын функциялар:

- Кәсіби аспазшылар тапсырыс берілген тағамдарды дайындайды.

- Менеджер өнімнің тұтынылуын қадағалайды, жеткізушілермен жеткізілген өнімнің көлемі, мерзімі мен бағасы туралы келіссөздер жүргізеді. Шындығында, ол дайын өнімді өндіру және сату процестерін басқарады және ұйымдастырады.

- Директор қызметкерлерінің қызметін бақылайды, пайда туралы ақпаратты талдайды және соған сәйкес мақсаттар мен міндеттерді белгілейді.

FoodExpress клиенттерге жедел жауап береді. Егер тапсырыс талапты қанағаттандырмаса, тұрақты тұтынушылардың үлкен тобы бұл туралы бірден біледі. Сондықтан FoodExpress тегін жеткізу сайты сапалы, дәмді тағамға кепілдік береді. FoodExpress сайтында сүйікті ингредиенттерді таңдау және пиццаға тапсырыс беру қазір өте қарапайым және танымал. Әр түрлі тағамдардың рецептеріне сәйкес дайындалған пиццалардың ассортименті. Әрбір жаңа тапсырыс ерекше талғаммен таң қалдырады. Мысалға: пиццада компоненттердің белгілі бір пропорцияда үйлесуі, камыр мен ірімшіктің сапасы бұл тағамға ерекше дәм береді. Сондықтан өзіңізді нағыз итальяндық пиццамен тамақтандыруды ұйғарсаңыз ешқашан шығынға ұшырамайсыз. Дәмді тағам жеп, туыстарыңыз бен достарыңызға өз үйінің немесе кеңсесінің ыңғайлылығынан оңай және тез тапсырыс беретіндердің саны үнемі өсіп отырады.

Қазіргі бизнестің жетістігі танымал веб-параққа негізделген. Көптеген тұтынушылар тағамдарды ғаламтор арқылы тапсырыс береді. Ресми сайт клиенттерге алғашқы және маңызды әсер қалдырады. Клиентті тапсырыс беруге итермелейтін сайт сипаттамаларына мыналар кіреді:

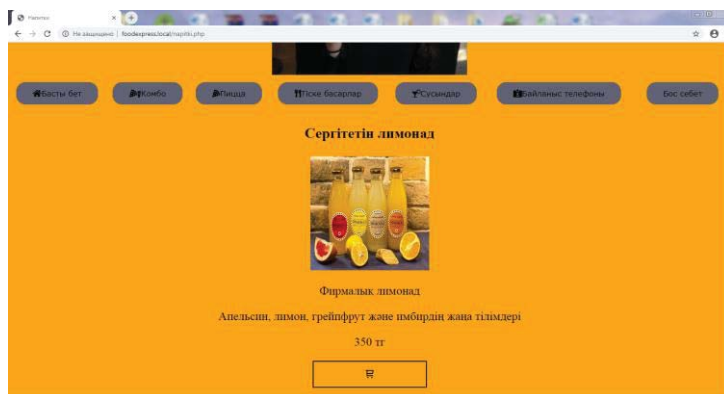
- ыңғайлы интерфейс;
- құрылымдық мәзір;
- себетке оңай қол жеткізу және тапсырыс беру тарихы;
- енгізілген деректерді (мекен-жайы, телефоны) сақтай отырып, жеке шот;
- бір тағамның екінші тағаммен үйлесуі туралы кеңестер («осы тағамға сәйкес келеді»

шаблонына сәйкес);

- жылдам кері байланыс (телефон арқылы және қалқымалы терезе арқылы).

Сайтта қосымша немесе ыңғайлы мобильді нұсқа түрінде оның «ықшам» нұсқасы болуы керек. Бағдарламалар смартфондар мен планшеттердің операциялық жүйелері үшін оңтайландырылған. Олар тапсырыс берушілерді компьютер арқылы тапсырыс беру қажеттілігінен босатады және ресімдеуді жеңілдетеді.

Екінші мысалда: сусындар бөлімі. Мұнда біздер өз қолымызбен жасап шығаратын фирмалық лимонадтарымызды ұсынамыз. Лимонадтардың әртүрлі дәмдері бар. Бұл 1- суретте көрсетілген.

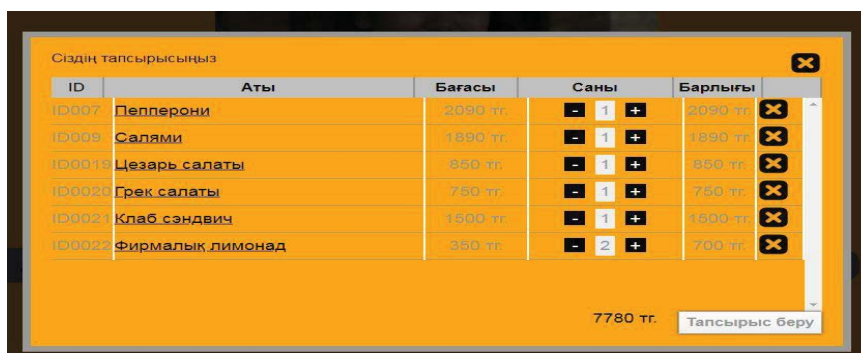
Сурет 1. Сусындар

Және де ең соңғысы, ол біздің байланыс телефонымыз. Осы байланыс телефоны арқылы өзіңіз қалаған тағамға тапсырыс бере аласыз. Сонымен қатар, мұнда біздің инстаграм парақшамыз бен жұмыс уақытымыз көрсетілген. Тапсырыстар жұмыс уақыты аяқталғанға дейін қабылданады. Бұл 2- суретте көрсетілген.

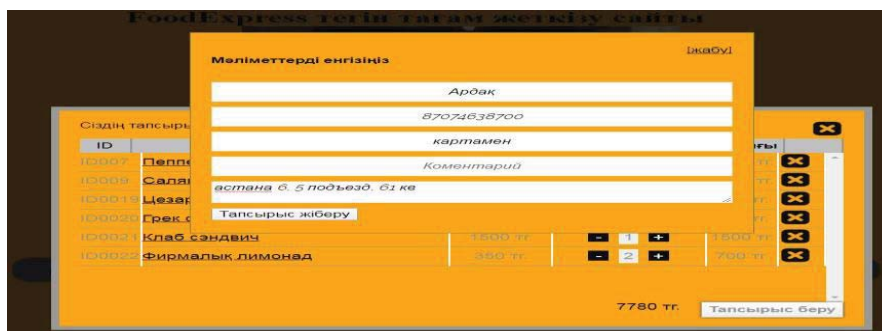
Сурет 2. Байланыс телефоны

Сонымен қатар, сайт арқылы да тапсырыс беруге болады. Ол үшін өзіңізге қажетті тағамдарды таңдайсыз, олар себетте жинала береді. Таңдау жасап болған соң себетке өтіп, өзіңіздің тапсырысыңызды тексеріп, қосатын тағамдар болса қосып, қажет болмаған жағдайда алып тастай аласыз. Бұл 3-суретте көрсетілген.

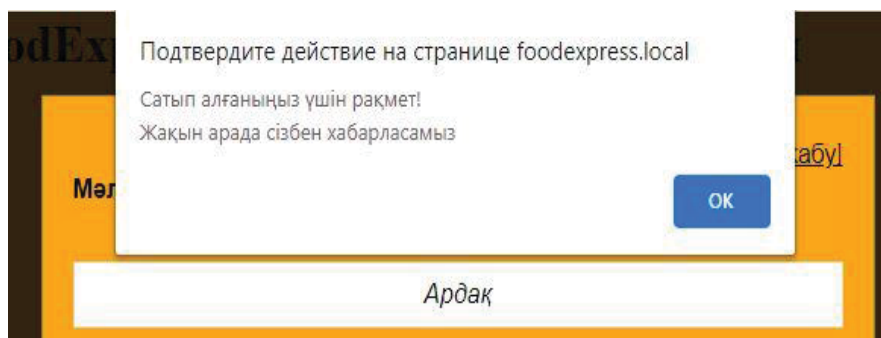
Сурет 3. Себеттегі тізім

Тапсырыс беру кнопкасын басқан кезде, сізге жаңа терезе шығады. Бұл жерде сіз өзіңіз туралы мәліметтерді толтырасыз. Бұл 4- суретте көрсетілген.

Сурет 4. Мәліметтерді толтыру терезесі

Өзіңіз туралы мәліметтерді толтырып болғаннан кейін, тапсырысты жіберу кнопкасын басасыз. Сол кезде сіздің тапсырысыңыз қабылданады және де сізге қоңырау шалынады. Бұл 5- суретте көрсетілген.

Сурет 5. Мәліметтерді толтыру терезесі

Бұл сайт екі тілде жазылған. Өзіңізге ыңғайлы тілді таңдап, тапсырыс бере аласыз. Бұл б-суретте көрсетілген.

Сурет 6. Сайттың басты беті.

Пандемияға байланысты орындалған, Орал қаласында ақпарттық технологияны қолданып тағам автоматты түрде тапсырыс беруге құрылған бағдарлама қосымшасы:

Бағдарлама листингі

```
<?php
require_once "C:\Denwer\home\FoodExpress2.local\www\kz\index.php";
?>
<div>
<h2><p align="center">Біздің сайт туралы</p></h2>
<p class="article_img">

</p>
<h2><p align="center"> Біз туралы</h2></p>
<p id="footer" align="left">
```

```
<h2>Біздің компания Орал қаласында дәмді тағамдар жеткізумен айналысады. Біздің веб-сайттан көрген әр тағамға махаббат пен жылулық қосылған. Пицца жасаудың итальяндық дәстүріне сүйене отырып, біз әлі күнге дейін жергілікті тұтынушының талғамына назар аударамыз. Біз өнімнің сапасын қатаң қадағалаймыз және сізге ең жақсы қызмет көрсетуге, жылдам жеткізуге және дәмді тағамға кепілдік бере аламыз! Өзіңізге тағамға тапсырыс беріп, нағыз пиццаның дәмін татыңыз. Бізде қала бойынша тегін жеткізу. Пиццалар 1790 тг бастап. Сонымен қатар, біз өзіміз жасайтын тіске басарларды мақтан тұтамыз. Сіздің сүйікті FoodExpress!
```

Бағдарлама листингі

```
</h2></p>
</div>
<!doctype html>
<html lang="ru">
<head>
<meta charset="UTF-8">
```



```

<link rel="stylesheet" href="styles/font-awesome.css"/>
<link rel="stylesheet" href="https://use.fontawesome.com/releases/v5.13.0/css/all.css">
<link rel="stylesheet" href="https://use.fontawesome.com/releases/v5.13.0/css/v4-shims.css">
</head>
<body>
<tr>
  <td colspan="2" id="header">
    <h1><i>Пиццаны тегін жеткізу сайты FoodExpress <a href="/kz/index.php"></a><a href="/ru/index.php"></a> </i></h1>
    <p>
      <p></p>
    </p>
  </td>
</tr>
<td>
  <table id="topmenu">
    <tr>
      <td>
        <a href="index.php" class="silka"><i class="fa fa-home"></i>Басты бет</a>
      </td>
      <td>
        <a href="combo.php" class="silka"><i class="fa fa-pizza-slice"></i><i class="fab fa-
gulp"></i></i>Комбо</a>
      </td>
      <td>
        <a href="pizza.php" class="silka"><i class="fa fa-pizza-slice"></i>Пицца</a>
      </td>
      <td>
        <a href="zakuski.php" class="silka" ><i class="fa fas fa-utensils"></i>Тіске басарлар</a>
      </td>
      <td>
        <a href="napitki.php" class="silka"><i class="fas fa-cocktail"></i>Сусындар</a>
      </td>
      <td>
        <a href="#contacts" class="silka"><i class="fa fa-id-card-alt"></i>Байланыс
      телефоны</a>
      </td>
    </tr>
  </table>
</td>
<td class="right">
  <div class="cart">
    <div class="price"><a href="#" id="basketwidjet" onclick="cart.showWinow('bcontainer',
1)"></a></div>
    <div style="text-align: center"><a href="#" onclick="cart.clearBasket()">Себетті
тазарту</a></div>
  </div>
</td>
</tr>
</body>
</html>

```

Осы «FoodExpress тегін тағам жеткізу» веб-сайтының жобасын жазу барысында PHP скрипті бағдарламасымен жұмыс істей отырып, ерекшеліктерін және оның мүмкіншіліктерін қарастырдық. Қарастырған мақаламамызда PHP скрипті бағдарламалау ортасында қолданылып жобаланды.

Жасаған жоба «FoodExpress тегін тағам жеткізу» веб сайтының құру болып табылады. Бұл бағдарлама өзінің ыңғайлылығымен, қолайлылығымен, қол жетімділігімен және қолдану әдісімен тиімді.

Осы мақсатта PHP скрипті бағдарламасы негізінде жасалды. Бұнда қысқаша жұмыста PHP скрипті бағдарламалау тілінің көптеген ерекшеліктері мен мүмкіндіктері, қол жетімділігі көрсетілді. Осы бағдарламалау тілі арқылы біздер жобалаудың жаңа мүмкіндіктерін байқадық. Ондағы негізгі талап – қолданушыға ыңғайлы интерфейс және жобаның тиімділігі.

Қорыта айтқанда, PHP скрипті ортасын пайдалану арқылы жобаланып, өңделді. Жалпы PHP – де «FoodExpress тегін тағам жеткізу» веб сайтының құрудың мүмкіндіктері өте көп.

Веб сайт мынадай қасиеттерге ие: қажетті тағамдарды тез арада табу (комбо, пицца, тіске басарлар, сусындар), тапсырыстың анық бағасын есептей алу, online сұранысты рәсімдеу, үйге дейін жеткізу. Бұл веб сайт оңай өзгертіледі, және де қажет болған жағдайда жақсартыла алады.

Сонымен қатар, «Web - қосымшаларды жасау технологиясы» пәні бойынша алған теориялық білім мен курстық жұмысты жасау барысындағы жинаған тәжірибені қосқанда, қандай да бір веб сайт құруға білім жинақталды.

ҚОЛДАНЫЛҒАН ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ

1. Денис Колисниченко PHP и MySQL. Разработка Web-приложений, 2015 – 65 с.
2. Энди Бадд Мастерская CSS: профессиональное применение Web-стандартов: Пер с англ. -М.: 000 "ИД. Вильямс" , 2016. - 272 с.
3. Фримен, Адам. Ф88 jQuery для профессионалов. : Пер. с англ. — М.: ООО МИ.Д. Вильямс", 2013. — 960 с .
4. Линн Бейли, Майкл Моррисон - Изучаем PHP и MySQL // Издательство: «Эксмо» 2016 г. -768 с.
5. Н. Комолова, Е. Яковлева К63 HTML: Самоучитель. 2-е изд. — СПб.: Питер, 2017. - 288 с.
6. Никсон Р. Создаем динамические веб-сайты с помощью PHP, MySQL, JavaScript, CSS и HTML5. 4-е изд. — СПб.: Питер, 2016. — 768 с.
7. Рябов В.А., Несвижский А.И. - Современные веб-технологии (2-е изд.), 2014
8. Фербер Тодд Заки Варфел Прототипирование. Практическое руководство // Издательство: Манн, , 2015 г., 240 с.

РЕЗЮМЕ

В статье, современный мир кардинально меняется, люди больше ценят свое время. На смену традиционному способу потребления через розничные сети в магазинах приходит привычка делать покупки в интернете через интернет-магазины. Точно так же развивается пищевая промышленность. PHP - это программа, созданная языком программирования для динамической генерации веб-страниц с использованием сценариев, отправленных на веб-сервер. Сервер выполняет операторы PHP с html-кодом и отправляет результат в браузер пользователя. Это делается с помощью ASP и Cold Fusion, а также на языке сервера PHP и системе управления базами данных MySQL (СУБД) вместе с веб-приложением phpMyAdmin. Здесь, продемонстрировано использование серверной платформы для эмуляции серверов. Основная цель - создать сайт «Бесплатная доставка еды FoodExpress» с помощью языков PHP и MySQL. Создано проект сайта «Бесплатная доставка еды FoodExpress».

RESUME

In the article, the modern world is changing dramatically, people value their time more. The traditional way of consumption through retail chains in stores is being replaced by the habit of shopping online through online stores. The food industry is developing in the same way. PHP is a program created by a programming language for dynamically generating web pages using scripts sent to a web server. The server executes PHP statements with html code and sends the result to the user's browser. This is done using ASP and Cold Fusion, as well as in the PHP server language and MySQL database management system (DBMS) along with the phpMyAdmin web application. Here, the use of a server platform for server emulation is demonstrated. The main goal is to create a FoodExpress Free Food Delivery website using PHP and MySQL. The project of the site "Free food delivery FoodExpress" was created.